

חובל נחלתו

לבודק כל יום שלא ראתה. ונראה שאין לסמוק על שימוש בצדורים. ואם קביעות סתמה יוצאה ביום החתונה החדש או לפני צריכה לבדוק שאמנם לא ראתה, ורק אח"כ תהא מותרת לבולה. ואם לא בדקה צריך לעיין אם אינה צריכה לעשות זאת כחופת נידה.

לכן לגבי המקרה שלפנינו, כיוון שבזמן ביטול החתונה ידעו שמתכוונים לקבוע תאריך חדש אלא שלא הספיקו לקבוע את התאריך החדש בזמן הביטול מפני שניצרכו לבירורים נוספים, אע"פ שלא ברגע הראשוני ידעו את התאריך החדש, נראה שאין הכללה צריכה לספור ז"נ נוספים וכיולה לסמוק על הראשוניים. וצריכה

סימן כת

הסכם יששכר וזבולון

השנים ח, ז? אמר נולא: לא כמשמעות אחד עוריה, ולא כר' יוחנן דבר נשיאה, אלא כהלא ושבנא; דכי אתה רב דמי אמר: הלו ושבנא אחוי הו, הלו עסק בתורה, שבנא עבד עיסקא, לטעמך אל: תא נערוב וליפלוג, יצחה בת קול ואמרה: אם ייתן איש את כל hon ביתו וגנו".

פרש רשי":

"משמעות אחוי עזירה – תנא הוא במשנה קמיהיתא דזבחים ולמד תורה על ידי אחוי שריה עסק בפרקמטייא כדי שיחלוק בזכות למודדו של שמעון לכך הוא נקרא על שם עזירה אחוי וכן ר' יוחנן למד נ"י הנשיא שהי' מפרנסנו.

הלו עסק בתורה – מתוך עוני רב כדמותו של יומא (דף לה)."

מתבואר כי לפי רבינו ירוחם, עזירה ובית הנשיא התנו עם שמעון ור' יוחנן קודם לימודם וע"כ שכר הלימוד מתחלק בין שניהם. לעומת זאת שבנא רצה להישתתף עם אחוי הלו לאחר הלימוד וכך יבוזו לו. ואם הלו היה משותף עמו היו מbezים אף את הלו והיה מפסיד את חלקו. לפי רבינו

שאלת

מהו הסכם יששכר וזבולון ומה תוקפו?

תשובה

א. כתוב רבינו ירוחם (נתיב ב חלק ה): "העסק בתורה קודם שעוסק יכול להתנות שיעסוק בחבירו בסחרה ווטול חלק מלמדו כמו יששכר וזבולון, אבל איזור שעסוק כבר ונוטן לו חלק בשבייל ממון איינו כלום כדכתיב אם יתן איש את כל hon ביתו וגומו, וזה עניין הלו ושבנא כדאיתא בסוטה ומסתברא שהעסק אבד שכבר בטל חלקו כך כתבו המפרשים".

וכ"פ הרמ"א בשו"ע (יר"ד סי' רמו): "זוכול אדם להתנות עם חברו שהוא יעסוק בתורה והוא ימצא לו פרנסה ויחלוק עמו השכר, אבל אם כבר עסק בתורה איינו יכול למכור לו חלקו בשבייל ממון שייתנו לו. (תא"ז נתיב ב' מש"ס דסוטה)". ובאר הש"ץ (שם ס"ק ב): "ויחלוק עמו בשכר – כלומר שכר תורה ושכר מה שירוייה זה יהיה בן שנייהם בלבד".

ב. מקורות של רבינו ירוחם הוא מסכת סוטה (כא ע"א): "מאי בה יבוזו לו (שיר

סימן כת — הסכם ישכר וזבולון

לפי רוב המונעה, וכמ"ש הרמב"ם במס' אבות. משא"כ לדינה דרמ"א דנסתתפו חילק כחילק וدائית איי הבנה"ב לחת לאחר מחלוקת של חברו. ואנ"ג דקי"ל בחומר סי' קנו"ט, דשותף יכול לחייב עוד שותף א', הינו דוקא ביש עי"ז תועלות לכלל השותפות, עי' בשענ"ז טשי' צ"ג ובמשפ"ש קנו"ג, אבל בנ"ד ל"ש זה, לכן בנ"ז הרצך הריו"ז לסייע דין מהא דוטהה כ"א.

וכן הבין בשוו"ת חלקת יעקב (ויר' סימן קל) את ההסכם בין ישכר וזבולון.

ד. בשוו"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' ק) דין בעינן קבלת תרומות ממחלי שבתו ע"מ שייהי להם חלק בתורת הלומדים כיישכר וזבולון. ומסיק: "ויהנה הלהקה למנשה הרוי וזבולון. לפניו פסק דברי הרם"א הנ"ל דשפר טוב ויפה לעשות כן לכתוללה לנשות נסק בתנאי כיישכר וזבולון".

ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ז סי' פ) בתשובה לגיסו הרה"ג נפתלי אדרל רב דק"ק וייזנץ-דזשיקוב בנטנניה, חזר על הדבריםodon מבחן היסטורית איך התנהלה השותפות בין שבט זבולון לשבט ישכר.

ומסיק שם: "ויהנה פשיטה אדם ישכר איינו ומלא חותמו בטל השותפות. אבל בלא נימוק, לא גרע מאם נודר לדבר מצוה לטובות חברו, דלא מיביעא בל רשות חברו איינו יכול לבטל וכਮבוואר כ"ז בש"ע (ה' נדרים). אם יכול לבטל וכמבוואר כ"ז בש"ע (ה' נדרים). ובנוסח של החוז"א ראייתי שנשה נוסח שטר הסכם לשותפות ישכר וזבולון רק נעל שנה אחות ואח"כ מרוחחים הזמן, ונראה דהו מטעם זה שלא להלכד ח"ז בעון נדרים... ומש"כ (באות י"ד) מה נקרא היום סיוק כל צורך של ישכר, האם בכלל זה גם המותרות

ירוחם כלפי שבנא ישנו גינוי אבל כלפי שמעון ור' יוחנן אין גינוי ולהיפך כך ראוי לעשות.

ג. לפי"ז לשני השותפים חלק בשכר לימודו של האחד - הלומד, והם חולקים בשכר הרוחני המתקבל על לימודו של האחד, והשותף המarnings צריך לתת ללימוד כמה שקבעו ביניהם. עפ"י שיטה זו סברו חלק גדול מהאחרונים כי שכר הלימוד לעווה"ב מתחקל לחצאיו בין שני השותפים.

כך כתב בשוו"ת אפרכסטה דעתיא (ח"א סי' נז): "וצל"ד מה בין דין דינו של הטור שכתב יספיק לאחרים הלומדים. ובין דין של רם"א בשם ריו"ז דיכول להנתנות כר', ונראה פשרו דטובי א קמ"ל הריו"ז ורמ"א שהנטיקו אחד דין של הטור בש"ע, דממוש"ע לא שמעני רק דין תמי דאר' שיחשב להם לצדקה וחיים, כמ"ש עץ חיים היא למוחזיק"ם בה, אבל טרם שמענו שייהי, בה התהייבות מוחלט מאחד כלפי חברו כדי שותפות במ"מ, דמה שמרוחח א' מרווח לאמצן וא"י לחזור בתוך ומן השותפות, לוז"כ רם"א בשם ררו"ז הlected גבירתא דאף גם זאת שיכלו להשתתף שיתוף גמור, וכמ"ש הש"ץ סק"ב ז"ל ככלומר שכר תורה ושכר מה שירוחז זה יהי' בין שניהם ביחיד עכ"ל. א"כ מוכח דיש זהה דין שותפות לגמורי, ולפ"ז ייל' דניינע ג"כ לבבות בב"ד אם הבנה"ב איינו מקיים תנאים, ואפשר נמי דיכול להשיבו שבועות השותפות ובכה"ג נחייב לחלק בין קודם הלימוד ולאחריו (وطעם החילוק נסבירiah' של הלן) משא"כ בדין דש"ע אין שם דין שותפות בקשר של קיימת ובכה"ג אין חילוק בין קודם לאחריו.

ונעד נ"מ בין ב' הדינים דלהש"ע יכול הבנה"ב להחזיק לכל מי שרוצה ואדרבה הכל

חבל נחלתו

כתב:

"עוד יש צד שלישי בנניין זה אבל אין דבר של חובה בראשונים אבל יש בהם מצوها גודלה והקיים מובטיח לו שיטול שכර הרבה ונאמן הוא בעל מלאכתו שיישלם לו שכר הרבה והוא מ"ש בפ' בתרא כתובות (קי"א ע"ב) אר"א נעמי הארץ אין דין... כיוון דחויה דקא מצטער אל ר' מצאתי להם רפואה ממוקם אחר ואתם הדבקים בה' אלהיכם וכי אפשר לו לאדם להדק בשכינה והלא כבר נאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא אלא כל המשיא בתו לת"ח והושה פרקמטייא לת"ח והמרנה ת"ח מנכסי מעלה עליו הכתוב כאלו נדבק בשכינה כיוצא בדבר אתה אומר וכו'. הרוי שלא מצא ר"א רפואה לנ"ה שיחיו בתוצאות המתוים אלא בשלהם דברום שזכר והם שיישיא בתו לת"ח, או יעשה פרקמטייא לת"ח, או שירנה מנכסי לת"ח וכבר הוא נורבירין (מ"ט ע"א) לעולם ימוך אדם כל מה שיש לו וושא בת ת"ח ושיא בתו לת"ח משל לענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל. ולענין פרקמטייא אמרו בפרק מקום שנגגו (ג"א ע"ב) ותודוס איש רומי אדם גדול בתורה היה ולא מבعلي אגרופין היה ומטייל מלאי לכיס של ת"ח היה. עוד אמרו שם (שם) **כל המתיל מלאי לכיס של ת"ח** זונה ויושב בישיבה של **מנלה שנאמר כי בצל החכמה בצל הכסף** ועוד אמרו שם בסוטה פרק ריה נוטל (כ"א ע"א) אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה.

דהאיונא וסעודות גודלות שימושתפים רבים בהם כבזמנינו (חתנות תנאים בר"מ =ביבית מילה= וכיב"ז) עכ"ל. הנה בודאי לכתהילה יש להם להתנות ביפורוש בשעת נשיות תנאי השותפות מה הנדייב מהייב לספק, ואם התנו סתום בודאי יש לדון מה בכל וholesים בו אחורי לשון בני אדם ולפי המקום והזמן ואכם"ל."

ושוב שליש זאת בש"ת מנהת יצחק (ח"ח סימן פא).

וכן בש"ת צי' אליעזר (חטו ס' לה) סבר שהסכם כזה הוא תקף והביא לראה מהמסופר בספר כת"ר ראש אות ס"ד על הגר"ח מואלאזין ז"ל: "שאלו לרביינו ע"ד קבלת פרס מלימודו לחלק כיששכר וזבולון שנראה בהשכמה בראשונה שלימודו רק בשכר, ואמר מותה, ואדרבה אם עינו צר ליתן חלק מלימודו לאחר נראה מזה שרצונו לקבל שכר לעצמו ולמענט רצון בוראו מפני רצונו, אבל צריך שייהי מטרת חפצו ומגמותו רק שיינשה רצון הבורא ית"ש ומיניה יתקלס עילאה, רצון בוראו ית"ש ומיניה יתקלס עילאה, שם לא יוכל פרס לימוד רק חצי היום, וכשיקבל פרס לימוד כל היום יהיה נחת רוח להקב"ה נעל ידו יום שלם, ולמחזיקו התורה יהיה שהוא בעניהם אם הוא עובד או אחר שעבד רק שיינשה נחת רוח לפני הקב"ה ביותר".

ואף החזו"א מובא באגדותיו נוסח הסכם יששכר וזבולון לשנה אחת.¹ ה. אמנים מהרשב"ץ נראה שפרש זאת בזורה שונה. בש"ת התשב"ץ (ח"א ס' קמד)

1. ויש להעיר כי באגדת מס פונה החזו"א לת"ח שאל רע בעינוי של פלוני הנדבן רוצה לשאת באחזקתו, ושכרו הרבה מאד. ויש לענ"ד יותר מרגלים לדבר, כי סבר שהסכם יותר ממוה שנעשה עבור כלכלת הלומד נעשה עבור הנדבן, וע"כ מסרחב בלומד שלא ינаг צרות עין בלימודו.

היין, אין כאן הסכם לחלוקת בשכਰ לימודו של הלומד, אלא צד אחד מסויים וצד אחד לומד ולפי גודל סיוע והתධוקותנו בת"ח הוא זוכה לשכרו מתקב"ה.

וכ"כ אף בפירשו מגן אבות על מסכת אבות (פ"א מ"ד): "זה היה אמרך הפירשו: אם אין אני זוכה לניצמי, מי הוא שיזכה בשביili. שכל אדם צריך שיזכה לניצמו ולא יספיק נעל זכות אחרים... וכן אמרו בסוטה [כא] פרק הוה ונטל, נעל שבנא והל אחוי, ששבנא עסק בפרקמיה והלל עסק בתורה, ואמר לו בא ונחלוק, יצאא בת קול ואמרה, אם יתען איש את כל הון ביתו באהבה בז' יברוז ל' [ענ"פ שיר השירים ז]. אלא שם מה תחיליה אמר לו עוסוק בתורה ואני אנטוק בפרקמיה כדי לזון אותך, כמו שנשנה עזריה בפרקמיה והוא לא שכר ר' יוחנן, אין יותר לשמשן אחוי, והנשיא לר' יוחנן, אין יותר גדול מזה, ויש לו שכר נעם העוסק בתורה. כמו שדרשו בספרי וביבראשית הרבה [פרשה ק, יג.] בענין [דברים לג, ייח] שמה זבולון בצתרך ריששכר באחיך. וזה המטיל מלא לכיס תלמידי חכמים, זוכה וירושב בישיבה של מעלה, שנאמר 'כי בצל החכמה בצל הכסף' [קהלת ז, יב]. כמו שנזכר בפרק מגום שנרגנו [פסחים נג, ב]. ודברי הلال קיימים הם, שהאדם צריך שיזכה לניצמו. נעל כן אמר אם אין אני לי מי לי".

מדברי הרשב"ץ עולה שאין המדובר שהמפרנס נוטל חלקו של הת"ח המתפרנס אלא מתוקף זה שהוא זו ת"ח הוא זוכה ג"כ לשבת בישיבה של מעלה. אבל אין הכוונה לחלוקת בזכויות למודו של הלומד. וע"כ אין מובאים את הונו של המפרנס שהרי בהוניו זוכה בהעמדת תורה. אבל שבנא שרצה ע"י מונו לזכות בשכרו של הلال לו יבוזו.

בז' יבוזו לו. מאי בז' יבוזו לו אמר עללא לא כשםנו אחוי עזריה ולא כר' יוחנן נשיאה אלא כהאל ושבנא דכי אתה רב דימי אמר הلال ושבנא אחוי והוא הلال עסק בתורה ושבנא עבר עסק לאסוף א"ל תא נערוב ונפלוג יצחה ב"ק ואמרה אם יתען איש את כל הון ביתו באהבה בז' יבוזו לו. פ' שמענו ונזריה היו אחדים אמר עזריה לשמענו אחוי עסוק אתה בתורה ואני בפרקמיה ואני אפרנס אותו כדי שאחליך עמד זכות תורה וכן באותו ע"כ היו קורין אותו שמענו אחוי עזריה. וכן הוא מוזכר במשנה קמיהית זבחים ב' ע"א) ופ"ח דמסכת טהרות שהוא מגולי התנאים. וכן ר' יוחנן שהירה שעסוק בתורה ע"י הנשיא שהירה מפרנסו. ואמרין שלא נאמר על זה אם יתען איש את כל הון ביתו באהבה וגוי שהרי שכר יש בלמידה של אלו כינו שענ"י פרקמיה שליהם זכו לתורה אבל נעל מי נאמר על הلال ושבנא שהיו אחדים והلال עסק בתורה מתווך עוני כדמוף ביוםא (ל"ה ע"ב) ואמרי' התם הلال מחיבב את העניים וגוי ושבנא עסק בפרקמיה ובא ונחלוק זכותך וממוני וענ"ז שעסוק בתורה בו ואנחלוק זכותך וממוני וענ"ז יצאה בת קול ואמרה אם יתען איש את כל הון ביתו באהבה בז' יבוזו לו. וענין זה נרמז בתורה שמה זבולון בצתרך ריששכר באחיך, ואמרו בבר' הלא ריששכר גדול מזבולון שכן הוא מיחסן ריששכר זבולון ובנימן. למה הקדימו אלא שהירה ריששכר שעסוק בתורה זבולון עוסק בפרקמיה ובא ומאליכו לפיקד הקדימו הכתוב שנאמר עץ חיים היא למוחזקים בה וגוי ואמרו שם זבולון לאחף ימים ישבן בסחוורתו ריששכר בתורהו כלם זה עם זה הם שותפים בעה"ז ובעה"ב ובכמה מקומות בתלמוד מצינו ריששכר היה בעני תורה..."

חבל נחלתו

ונן אמר ורשעת הרשען גלוי תריה שם שאין אדם נתפס בנון זולתו כך אין אדם זוכה בזכות זולתו היחשוב כי מותן שכר של מצות דבר שיש אחרו אדם בדיוווק וילך כדי שיטען זה מותן שכר לו זה אליו ידעו מה הוא השכר לא היה זה נתנו לו ולא זה מקבלו מזה וכן הוא מותן שכר כבוד וijkar שנוטנים לו לצדיק על משישו הטוביים וכחות כתות הם שה מחייבות פנוי שכינה ומתקלטן לפניהם שבוח ואומרים לו לצדיק עללה למדרגתך ונמודד במיחסתך אתה הוא שכbast יצרך ונשאת משא המצאות ולא נסית להנהה מצויה אלא עזבת את תאורתך וסבלת נול ויצרך וספפת עצמן ביראתך עתה בא וקבל שכרך ותנהנה מזוין השכינה. וכל אחד ואחד מנולתו לפי משישו השכינה. וכל שכתוב ושבתם וראיתם בין צדיק לדרשן כמו שהוא דבר הנולים הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פריה ולא ריביה ולא משא ולא מותן ולא קנאה ולא תחרות אלא צדיקים יושבים ונטורתיים בראשיהם והם נהנים מזוין השכינה. וכל אחד ואחד מנולתו לפי משישו השכינה. וכל שכתוב ושבתם וראיתם בין צדיק לדרשן וגוי ומה תלמוד לומר בין נובד אליהם לאשר לא נבדו אלא כל אחד ואחד לפי עבודתו מותן שכרו. וכן אמרו חכמים אמר לייה בר הה"א להלך הינו צדיק והינו עובד אליהם הינו רשן הינו אשר לא נבדו אמר לייה זימנא יתריא קרי בה לא נבדו. אמר לייה צא ולמד משוג של חמירות נשרה פרסי בזוי תריסר פרסי בתרי זוז. וזה השיטה שמכר תעניתוأكلה כלבא לשירותה מה שכר יש לו לפפי השם יתי וכבר נטל דמים זה לא לי' ישב בתענית אלא סgap נצמו ונפשו באווען הדמים והוא קרוב לקבל צדקה גלוי תהיה

וכ"ג מדברי ערוה"ש (י"ד רמו, ח) שלآخر ש מביא את דברי הרמ"א כתוב: "והטעם פשוט דשכר עזה"ב אינה במכירה ובונתינה לאחררים והנפש שנשתה היא תשיג שכירה ולא אחר, אך כמשמעותה ממשתתפים במצבה ממי לא דעשו שנית המוצה כמו יששכר וזבולון ומשמעו אחוי נזריה ונ"ז נאמר עז חיות הרה למזהיקים בה ותומכה מאושר, וכל היושנות והגהמות וכל הברכות שהתנאמאו הביאו כולם הן למשרא בתוכו לת"ח ונעשה פרקמיטיא לת"ח ומהנה ת"ח מנכסיו (ברכות לד:) אבל ת"ח עצמן עז לא ואתה אלקים ולתך". הימנו, אין שופפות בשכר הרוחני של הלומד, אלא השופפות בעשיית המוצה מזכה את הלומד בשכרו ואת המפרנס בשכרו.

ד. וכשיטה זו כתוב בש"ת מהר"ם אלשקר (סימן קא, מופיע גם בת' הגאנום החדשות עמנואל קמץ): "נעוץ שאלת אם יש ממש באווען שמוכרין זכויותיה זו זהה אם זהה הקונה או הפסיד המוכר ואם פועלה זו יש לה עיקר. תשובה לא מצאתי מקום לדבר זה כי אם בתשובת שאלה לרבי האי גאון זיל וראיתי להעתיק אותה לך וממש תבין עקרון של דברים. שאלווה זיל מי שהוא נהוג להתענות שני וחומיishi ובסוף אותו הזמן אמר קובל שכ התעניית הזה יהיה לפולני מתנה וכן אם יאמר מכרתי תענית זו השנה בכך וכך לפולני וכן קניין על זה היש מזה כלו הנהה לאווען שניין לו כלום. וכן מי שנתן לאדם זהב על מנת שיקרא התורה ותהייה זכות הקראייה לו וכו' תשובה כך ראיינו כי **דברים אלו דברי הכל** שאין לסמויך עליין ואיך יעללה על לב כי שכירו של זה של מנשימים טוביים שנשה זה זהה והלא הכתוב אומר צדקה גלוי תהיה

לשםם מצדיו כי הוא מבטיח משכרו לזבולון. וכלל הייתו יש כאן את ההתחייבות של זבולון לוון את יששכר. ה. דין בעניין בארכיות בשוי"ת משיב דבר (ח"ג ס"י יד) ועיקר השאלה עלייה נשאל היהת: "אחד שרי נודע לאדם גדול מאהיו. מכר חצי זכויותיו ומזכותו בסך גדול נשירים ושנים אלף רובל. לאיש עשיר הוילך בתומו וחופץ במצוותו מאד. וקיבול המוכר מהחצי הקפס' ועד ששלים מחציתו השני הילך לחכם גדול ושאל בחלום והשיבו לו כי אותו המוכר אין מטען למונלה כ"כ ואינו אלא כא מושראל. ואחר ששמען אותו עשיר כוה בקש לחזור בו ותבע מעות שנתן. והמורר תובע חצייו השני. והגיבו לשאול הדין עם מי וגם אם עוגר הקנן הוא דבר שיש בו ממש".

הנוצי"ב פתח בברורת חריפה על המוכר שמכר שכר רוחני בבע"ס.

ואח"כ מבאר: "ונטה נבו לא לגוף השאליה אם יש בזה איזה ממשות בקנן או לא. ומתחללה נוח לי לאobar הבדל בין שכר הרוחני של תורה לשכר של ממש. ואח"כ נבו לנענין שהוא מדברים. והנה איתא בפסחים (דף נ"א) בהא דיבערנו לחו תודוס איש רומי גברא רבא הוא או בעל אגרופין וקפשיט מדרתニア את זו דרש תודוס איש רומי מה רוא חמי' שמסרו עצמן לכבחן האש למדוד ק"ז מצפראדים וכו'. ר' יוסי בר אבין אמר מטייל מלאי לכיס של ת"ח הוי דאר"י כל המתיל מלאי לכיס של ת"ח זוכה ויושב בישיבה שם

שכר כי נשא שם שמים פלسطר וכקרדום לאכול בה לחם. אבל ודאי מי שנוטע שכר למלמד ללמד מה שהן צרכין וממלدين יש לו שכר גדול בכך. והמלמד נצמו פנויים יש עני או חכם לברכו יש לו שכר וכן מי שמאכילה העאה בכך כברכת אותו עני או אותו חכם וכן המשען מקיים מחות כדין שיוכלו לקיים יש לו שכר על כן ולهم וביתור מי שעוזר עוסוק בה יש לו שכר והשכר שיש לו על העיטה והוא. **ומי שימושו נצמו לknut שכר** חברו בדים או במתנה לבוז הוא ולעג וכל הון יקר וחוודות אין אדם קונה בו שכר חבריו וכל כתוב אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז ובוזו גם, ואמרו חכמים מאיזי בוז יבוזו לו אמר שעלא לא כשמונע איזי עוריה ולא כיוונן دبي נשיא אלא כהעל ושבנאן דכי אתה רב דימי אמר היל ושבנאן איזי הו מיר עבד פרקמיטיא ומיר עסק בתורה אמר ליה פלוג דאייפלוג יצאת בת קול ואמרה אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז ובוזו לו עכ"ל. וככל דבריו דברי קבלה הן ואין להחטף ולא לגרוע. ושלום נפש אביך. משה נ' אל אשקר. נר"ו²".

דברי רה"ג בברורים: אי אפשר לעשות עסקים בשכר רוחני לא למוכר ולא לknut ולא לעשותות שותפות. והוא יפרש את דברי הגם' בסוטה כתשב"ץ. ולפ"ד אין מקום להסכם כזה על השכר ויששכר אין יכול

2. יש מה אחרונים (שו"ת אפרקסטא דעניא) שרצו להשות את דברי רה"ג לדברי רבינו ירוחם אולם כבר הושבו דבריו ע"י המנוח יצחק וע"י הצעץ אליעזר. ואף מש"כ בצעץ אליעזר (שם אות ג): "יעומד נגד עינינו רק תשובה רב האי גאון ז"ל שבשו"ת מהר"ם אלאשקר סי' ק"א שדבריו עומדים בניגוד לדברי הרבינו ירוחם שעילו מבוססים פסק השו"ע בזה". הנה לא רק רה"ג שדבריו ד"ק אלא אף הרשב"ץ וורה"ש ועוד עומדים כנגדו.

חובל נחלתו

יכולין לקבלו. משא"כ שכר תורה הוא יושב בישיבה של מנלה ומץ שאיינו ראוי לכך אינו אפשר לקבל זה העונג הרוחני. ומה הקב"ה עשו מהatsuל נלו'נו עוד בחיו אזהה זה מודע. עד שלא ישבען קלון בהיותו לאחר מותו יושב בישיבה של מנלה. וכ"ז העלה ר"י דהמיטיל מלאי לכיס של ת"ח זוכה וושב בישיבה ש"מ כ'. מעתה תודוס האף שלא היה אדם גדול בתורה מכ"ם האציל לו הקב"ה בחיו דבר מצנור לדרכו ק"ו מצפדיים. כדי שלא יהיה בש בישיבה של מנלה בעוה"ב. וכ"ז בארכנו בהרחב דבר (בטי' במדבר כ"א) עה"פ באור חפרואה שרים כורוה במדבר כ"א) עה"פ נמי זכויות אחד מי שנעשה איזה תיקון נדייב עם מהזק במשענותם. ולא עוד אלא אפילו אפיקלו לאחר שהעלה ר' יוחנן דהמיטיל מלאי לכיס של ת"ח זוכה וושב כי. מכ"ם איינו דומה למשיען לנושאי מצוה. דשם תנע שיראה שכרו כנושה מצחה דומיא דמשיען לעוברי עבירה שהניד השלייש מסיען לנדים הראשונים ונונשם שורה. ומזה למדנו במקש"כ שכר מסיען לנושאי מצחה שיראה שכרו שוה לעונשה המצחה משא"כ מסיען לת"ח שילמדו עצמו בברכות (דף ל"ד ע"ב) כל הנבאים לא נתנהו או לא למשיא בתרו לת"ח ולונשה פרקמיטיא לת"ח ולוננה ת"ח מנכסי. אבל לת"ח עצמן עין לא ראתה וגנו. והדעתנו נותנו ע"ז שהמסובין וירושבין עם המלך לא ישבתו של זה דומה לישיבתו של זה.

עה"ד שאפשר למכור שכר מצוה. א"א למכו שכר תורה. שהרי אם יבא על שכר ישבען קלון מכבוד בישיבה ש"מ ותו וכי אפשר לעלות עה"ד שאם יכבד המלך לנשותו אותו איש שהראה גבורה וענזה במלחמה לשר

שנא' כי בצל החכמה בצל והכסף. וקשה לי הא כמו שמדובר דלאו בעל אגרופין הוי מדדרש ה"ג יש להוציאו שלא ר' עשיר בעלמא ונדייב. דמה לנשיך הדירות לדודש ברבים אלא ודאי אדם גדול הוי. אלא מתחילה יש להבין מה העלה ר' במה שאמור כל המטיל מלאו כו. הלא משננתינו היא במקות פ"א דכמו דמשיען לעובי עבירה במקבל עונש של עובי עבירה כך מודה טוביה של ממשיען לנושאי מצחה לשכר תורה. ואם צ"ל שאין דמיון שכר מצחה לשכר תורה. ואם שאין לנו מושג בתרunningו עונה"ב מכ"ם יש לנו להמושיל לשכר המלוכה למי שזכה לשכר. ויש שני מיני זכויות אחד מי שנעשה איזה תיקון במדינתה שראה המלך לאשרו במתנה קראות עניין המלך באזהה אות הכבוד לכבודו. והשני מי שמתכשר במלחמה הרבה ה"ז המלך מורימו למלת שרדי הצבא. ואן שני הוכחות שווין. דזכות הראשון הכל יכולין לקבל אותן הכבוד וא"צ להוציא השתקלות שיהוא יכול לקבל שכרו. משא"כ זכות השני אין כל אדם יכול לקבלו. שהרי שר הצבא נדרש להיות מלומד ובוגר עצה ותבונה ובאסיפות שר הצבא להתיישב באזהה ענן נחוץ וכל אחד מהו דעתו לפני המלך. ומץ שהוא באמות אדם פשוט ואם יעלגה לרעם ממלת שר הצבא. ובאסיפות השרים הוא יושב ודומם הלא ישבען קלון מכבוד. וא"כ אין יכול לקבל שכרו ולהתענג נלו'ו אלא מה עשו המלך ברצונו. מתחילה נוון אותו האיש למקומות למוד בני שר הצבא עד שהוא מתכשר לכך. ואם המכ"ם אין מדרגתנו גבוהה כשאר שר הצבא מכ"ם יכול לשבת בשבת תחכמוני עם השרים וגם הוא יחוות דבר מצער. כך מניין זה הבדל שכר מצות משכר תורה. דשכר מצות הוא עין זכות איש מדיני. וכל ישראל

אפשרות להסכם כזה ואין הוא כלל מדין צדקה. סיבת הדבר לשם לימוד כל התורה בהיקף ובעמוקות וכיון שנבער הדבר אף בדורות ראשונים נתנה התורה אפשרות בעלות שני גופים שחולקים בכל פעילותם הכלכלית ובכל פעילותם הרוחנית.

כך הוא כותב (שם אות ג):
 "עכ"פ הא לימוד התורה כולה בנסיבות ובאיכותה ובנסיבות ההוא מנעט אי אפשר אף לאנשים חכמים גדולים ביותר אף בזמן החקמי התלמוד, ואף לדורות הגבאים והושען זוקנים לא היה לרובה דרבא, גם כמנעט לכלהם, שיכל איש אחד ללמד כל התורה כולה כষיצורך גם לעובד לפרנסתו בשדות וככרמים וכדומה. ואף שם אנוטים מ"מ הא עכ"פ לא היה שיקן ידיעת כל התורה באיש אחד, רק להצדיקים שבדור המדבר שלא הוצרכו לעובד לפרנסתם לא בשדות וככרמים וכדומה ואך לא בבית, אבל לא משבאו לא רץ. וכן נשׂו בשבייל זה יששכר וזבולון לאראץ. וכן נשׂו בשבייל זה יששכר וזבולון שhortפות. שישכר שראה נפשו דשקה בתורה ביותר יעסוק רק בתורה, וזבולון יעסוק בפרנסת השהוא בכל עבودת שטי הנחלות של יששכר ושל זבולון, וגם בפרגמטיות מסוימת של איזה הרבה שדות וככרמים בנחלה, ושיחלקו שווה בשווה בהשכר שיש לשניהם בין בשכר הגשמי שבאות ממעשי זבולון ובין בשכר לימוד התורה כל היוםם שבאי מושכר. כדי שישכר שלומד תורה יהי בכוון למדוד כל התורה כולה שבכתב ושבבעל פה בנסיבות ובאיכותה ובנסיבות, שע"י שניהם שיקן שתתקיים המזווה דלימוד ידיעת כל התורה ע"י שניהם, אחד משבט יששכר ואחד משבט זבולון. שהוא דבר גדול לכל ישראל, לבד

הצבא והוא ימכור אותו זכות לאחיה. הלא המלך אינו חף בירקו של הקונה כלל. ואינו חף שהיה יושב באסיפות השדים ומכוון כן אי אפשר בשום אופן להנגולות עה"ד למוכר שכר מלחתה של תורה. וממילא בגין שוכר מהיצה של כל שכרו ואותו שכר תורה לא נמכר ממשילא בטל כל המקה".

על אף כל החשוב של שכר תורה מסיק הנצי"ב: "אחר שכן יש לנו לבאר הא דאיתא בהגהת רמ"א יוז"ס" ר"ז" דאפשר להנתן עם חברו שהוא יעסוק בתורה והוא ימציא לו פרנסה ויחלוק עמו בשכר. דזוקא במה שמצויא לו מנוחה שראהו וככל יעסוק בתורה כמו שבארנו לעיל הא דמשמע אחוי עוריה ויוחנן דבר רב. אבל מה שכבר למד והה מה שילמוד בלי המזאת פרנסה שלו ודאי אין לו עניין. ונוסף דבר דמש"ה לא נאמר זה הדין אלא בעוסק בתורה ולא בשاري מוצאות שיתנה עמו שהוא ימציא לו מצוה שלא היה אפשר לקיימו בתחום שיחלוק עמו בשכר. דבשאר מצוה אפילו לא יתרה עמו כבר שנייה (במכתת פ"א) שהמשיע לבני מוצאות כנשנה המצואה. משא"כ מלימוד תורה כבר בארכנו לעיל עפ"י ג' ברכות (דף ל"ד) **שאין המשיע למד דומה לומד עצמו**. בזה מהهي תנאי שיחלוק עמו בשווה. ובאמת מוריידין מעת את כבוד העוסק בתורה ומגביהם כבוד המשיע לו עד שישבו יחדיו בישיבה של מעלה ויתענגו מזיו השכינה"...

נמצא שלמסקנה סובר הנצי"ב כי אפשר לישות הסכם בין לומד למפרנס, ובבאי' משווים את המפרנס לומד לישב עמו במחיצתו ומוריידים מזוה ומגביהם את זה. ו. שיטה מחודשת לרה"ג משה פינשטיין בשו"ת אגרות משה (י"ד ח"ד ס"י ל). לפי דעתו בלימוד תורה ובמצויה זו בלבד ישנה

לאו nisi מלהנשות כזבולון. שלא שיריך לנשות שותפות זו אלא כשישכר הלומד תורה יהה במנוחה ני"ז, משם שנעל פי הטענו שיריך לשובלון ירויח לפִי פרנסת שניהם כסתם והוצאת אינשי במקום ההוא.

שלא שיריך לנשות שותפות זו ועל זמן קצר דלא יהוה לומד התורה במנוחה ני"ז, אלא על זמן ארוך שהיה במנוחה לפחות הפחות בחוץ הזמן שהתנו. גם שזמן המנוחה ארוך מספיק, שבזמן זה הוא ראי לחתכים בתורה, דהא מסתבר שرك בשבייל מצוות התחכחות בתורה, איך לא נניין השותפות – מה שליקא בכל המצאות שלקן מוכחדין לומר **דניתנה מצוות התחכחות בתורה וגם מצוות ידיעת התורה שתתקיים גם עיי שנים**, כנובדא דישכר זבולון וא"כ יש להזכיר גם שורה זמן שיריך לחתכים ולהשיג ידיעות הרבה בתורה.

וכפי שמשמע בכתובות דף ס"ב ע"ב, הוא לא פחות משלש שנים... ואולי יש להזכיר שלכתה דילה ישתדל להשיג לנשות שותפות על זמן לא פחות מג' שנים, דזהו שינו הרקע שמצוינו לעניין התחכחות והתגדלות בתורה. אבל אם קשה למצוא, ינסה שותפות גם לשנה, אבל לא ינסה שותפות לפחות משנה ממשום שאז ודאי לא יהוה לו מנוחה יותר בשבייל זה, כאשר אף לשנה אין לו להוצאותיו הרגיל בהם.

שצריך לנשות שותפות זו דוקא עם אחד המוחשיב לימוד התורה ביזה, שכדי לו לעמול בשבייל חשבות הלימוד כל ימי. אבל אם אינו שהנוטק בתורה לומד כל ימי. אבל אם הוא חשוב בתורה לומד התורה, אך עשויה זה חשוב לו כל כך לימוד התורה, וכן זה בכירוף אהבתו לשיכר העוסק בתורה – לא מצד שהוא זכם בתורה, אלא מטעם אחר

עצם קיום המצווה, ששיריך בדרך שותפות זו להרבה אינשי הרוצים לקיים מצוות לימוד וידיעת התורה. שא"כ נמצא שהוא מצואה אחת שננסה בין תרוייהו אינשי דישכר וזבולון, שכן ליכא לתרוייהו אלא שכך דקיים מצוות לימוד וידיעת כל התורה שהוא מצואה אחת, אבל הגדרה ביזה, ושיכר מרובה ביותר וחולקים בין שנייהם מהצה לשיכר ומהצה זבולון...

וכיוון שהוא עניין גניין מצוות לימוד התורה וידיעתה לעצמו יש על זה שווי, והשוויה הוא שיריו שניהם שותפין בכל ענייני הרוחדים בין שיריה להם בעלים זהה – שכל הנסק והמלאה הוא על זבולון, ובין שיריה להם הקרן בעזה"ב והפירוט בעזה"ז ולחותו מגנא ומצלא – שכל הלימוד והנסק בה הוא של ישכר".

בגלל ראיית השותפות בדרך זו המסקנות ההילכתיות שונות. הוא מסיק שהעסק הזה אינו יכול להישות עם מחלי שבתות וכד' שאינם מאמינים בכל העיסקה. ובסוף תשובה מסכם כמה פרטיים להלכה:

"שצריך זבולון להתנות תהילה נעם ישכר שהוא זבולון יעסוק ב מלאכה ופרקטייה וכדומה וישכר יעסוק בתורה, ויחלקו השיכר שווה בשווה – בין השיכר גשמי דבעזה"ז שאיא ני"ז זבולון בכל מה שיצליחו הש"ת, בין השיכר שאיא מהשי"ת לשיכר על קיום מצוות לימוד התורה, שהוא אכילת פירותיהם מגנא ומצלא בעזה"ז ונעיר שיכר הגדול שיש לשיכר בעזה"ב – ג"כ שווה בשווה. דוקא שווה בשווה, ולא תלוי כפי שירצחה... וכן א"א להתנות על פחות מחייב שיכר דילימוד התורה, שעז"ז יהיה התרשלות

חבל נחלתו

הנכיל בך.

שיטה שנייה (רב הא גאון, תשב"ץ, עורה"ש, הצע"ב) אין חלוקה בשכר הרוחני וע"כ אין מקום להסכם עליו, והותר לששכר העשות הסכם עם זבולון שהוא יהיה תומכו בעוה"ז ומצד זה יזכה לשבת יחדיו בכל השכינה.

שיטה שלישית של האג"מ הרואה את השותפות כמוחלטת למרי ויצרת מעין אישיות אחת, והיא צריכה להיות לזמן ארוך ולהצאים בכל רכושם ובשכר תורתם.

שהוא שכנו וקרבו וכדומה – לא נחשב זבולון כЛОמד תורה".

מסקנות

ישנן שלוש שיטות בהבנת השותפות בין יששכר וזבולון:

שיטה אחת (רבינו ירוחם, רמ"א, אפריקסṭא דעניא, חז"א, מנחת יצחק, ציון אליעזר ועוד) הרואה זו כשותפות רגילה עפ"י תנאה וחולקים בשכר העוה"ב, זבולון נותן לששכר כדי פרנסתו ודנו האחראונים מה

סימן ל

נטילת מזוזה בשיפוץ בית

הינו על היוצא מבית משכיר ישראל).

הלכה זו מופיעה בירושליםי (מגילה פ"ד ה"ב) ובפוסקים (שאלות דרב אחאי גאון פרשタ שלח שאילתא קכו, ספר הלכות גדורות סי' כו, ר"ף ב"מ נת ע"א, הלכות קטנות [לר"ף הלכות מזוזה וע"ב, ר"א"ש ב"מ פ"ח סי' כת, הלכות קטנות [לר"א"ש הלכות מזוזה סי' ז, עיטור שכירות ב ע"א, אשכול הל' מזוזה דף עו ע"א, רמב"ם הל' מזוזה פ"ה ה"א, טור י"ד רצא, ש"ע י"ד רצא ס"ב).

השאלה של פיה צריך לדון בשאלתנו היא מה הוא האיסור בנטילת המזוזות, האס מחמת הבית ממנו תינטל המזוזה, או מחמת הדיר החדש שידור בבית, או מחמת שניטילת המזוזה היא הורדה בקדושים המזוזה.

ב. תוספות (ב"מ קא ע"ב ד"ה לא יטלה ויצא) כתבו בטעם האיסור: "אף על גב DAMOR שמואל דומטיילן מגdag לבגד גבי מזוזה אסור לפיה שהמזוזין באין בבית שאין בו מזוזה

שאלת

יהוד מריחיב את דירתו, לשם כך הוא עבר מדיירתו לדירה זמנית בשכירות, שאין בה מזוזות. כדי להפחית מהנטל הכלכלי הוא נטל את מזוזותיו מהבית בשיפוצים והעבירן לדירה הזמנית, האם ראוי לעשות כן?

תשובה

א. נאמר במסכת מזוזה (מסכתות קטנות פ"ב ה"א): "השוכר בית מן הנכרי וממן הכהני מונן מזוזה מיד, וכשיצא יטלהנה. והשוכר בית מישראל ידע מזוזה מיד, וכשיצא לא יטלה". וכן בבבא מציעא (קב ע"א): "תנו רבנן: המשכיר בית לחבירו – על השוכר לנשנות לו מזוזה, וכשהוא יוצא – לא יטלה בידו ו יצא. ומנכרי – נטלה בידו ו יצא. ומנשה באחד שנטלה בידו ו יצא, וקבע אשתו ושני בניו. – מנשה לסתור? אמר רב שתת: אורייא" =